

HAYRETTEN HAYRANLIĞA:
AFORİZMALARIM

CANER TASLAMAN

İstanbul Yayınevi

1. Baskı: Ocak 2021

Eser Adı: Aforizmalarım

www.canertaslaman.com

 [instagram.com/canertaslaman](https://www.instagram.com/canertaslaman)

 [facebook.com/canertaslaman](https://www.facebook.com/canertaslaman)

 [twitter.com/ctaslaman](https://www.twitter.com/ctaslaman)

 [Caner Taslaman](https://www.youtube.com/c/CanerTaslaman)

Kapak Tasarım: Yunus Karaaslan

Sayfa Düzeni: [ademşenel.com](https://www.ademşenel.com)

ISBN: 978-605-66212-?-?

Baskı ve Cilt: Eriha Basım Yayın Matbaa

Kitap ve Telif Ajansı Ltd. Şti.

Alemdar Mah. Ticarethane Sk. No:11/21 Fatih-İstanbul

Matbaa Sertifika No: 35238

Genel Dağıtım

İstanbul Yayınevi

Cağaloğlu Yokuşu Evren Han No:17 Kat:1 Daire:33

SİRKECİ – İSTANBUL

Tel: (0212) 519 62 72 - 522 22 26

www.istanbulyayinevi.net

bilgi@istanbulyayinevi.net

Web sitemizden kitaplarımızı set halinde indirimli olarak alabilirsiniz.

Bizi sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilirsiniz.

HAYRETTEN HAYRANLIĞA:
AFORİZMALARIM

CANER TASLAMAN

Hasan Onat hocama
ve
Emre Ekşi kardeşime

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 9
YARATILIŞ / 11
ALLAH-İNSAN İLİŞKİSİ / 25
İSLAM-KURAN / 43
VAROLUŞ / 65
BİLİM-FELSEFE-DİN / 85
DİĞER / 107

ÖNSÖZ

Akademik hayatım boyunca, gerek yazdığım kitaplarla gerek bilimsel toplantılardaki sunumlarımla gerek çıktığım televizyon ve radyo programlarıyla görüşlerimi ifade etmeye ve paylaşmaya çalıştım. Bu süreçte ortaya çıkan yazı ve konuşmalarımın içinden birçok sözü (aforizmayı) sosyal medyada veya başka ortamlarda ya ben ya da başkaları paylaştı. Bu paylaşım sürecinde, aforizmalarıma ilgi duyan ve onlar üzerine tartışan bir kitlenin oluştuğunu fark ettim. Karşılaştığım birçok kişi, ya ifade ettiğim bir cümleyi gündeme getirerek ne demek istediğimi sorguluyordu veya o cümle üzerinden yorumlara girişiyordu ya da o cümlenin kendisini etkilediğini söylüyordu. Bu konudaki gözlemlerim sonucunda aforizmalarımı bir kitapta toplayarak okuyucularıma sunmaya karar verdim.

Hesabı verilemeyen süslü söz boş bir retoriktir.

Fikirlerini temellendirmeye çalışan, iddialarının hesabını veren bir felsefeci olmaya çalıştım. Kanaatime göre, bir kişinin içini dolduramayacağı özlü sözler (aforizmalar) ifade etmesi, bu kişi açısından ciddi bir eksiklik. Bu kitapta aktardığım aforizmalarımla ortaya attığım görüşlerimi kitaplarımda, konferanslarımda, televizyon ve radyo programlarımda temellendirmeye çalıştım ve savundum. Bir aforizmayı söyleyen kişi, ancak o sözün altını doldurabilecekse, onu söylemesi yerinde olacaktır. Tabiatı gereği kısa özlü söz olan aforizmalar, ifade ettikleri fikirle ilgili sorgulamalara cevap verecek uzunlukta değildir. Böylesi bir sorgulamayı arzu edenlerin ve aforizmalarımla ne

demek istediğimi detaylıca anlamak isteyenlerin, öncelikle bu aforizmalarımı ilgili kitaplarımı okumalarını sonra bu aforizmaların konularıyla ilgili açıklamalarımın yer aldığı konuşmalarımı dinlemelerini tavsiye ederim.

Önerileriyle ve eleştirileriyle bu kitabın ortaya çıkmasına katkıda bulunan birçok dostum oldu. Bunların arasında (alfabetik sırayla) Emre Dorman, Enis Tokgöz, Furkan Özçelik, Merve Balbay, Taha Ayfer, Yiğit Yavuz Aydoğan ve özellikle her aşamasındaki katkısıyla İsmail Özcan var; hepsine minnettarım. Siz değerli okurlarıma da ilginizden dolayı şükran duyuyorum ve yorum, eleştiri ve tavsiyelerinizi www.canertaslan.com adresi üzerinden iletmenizi rica ediyorum.

YARATILIŞ

Allah, eserinin muhteşemliği için hiçbir masraftan kaçınmayan sanatçı gibidir; o yüzdendir ki milyonlarca canlı, milyarlarca yıldız vardır.

Yaratılışın ihtişamı için milyonlarca canlı türünün yaratılması gerekiyorsa kudreti ve kaynakları sınırsız, yarattıkça kendisinden hiçbir şey eksilmeyen Allah bunları yaratacaktır. Evrendeki katrilyonlarca yıldızın ve parmak ucumuzdaki katrilyonlarca atomun sırrı budur.

Nasıl olmuştur da evrenin başlangıç patlaması Bach'a notaları, Rembrandt'a renkleri, Newton'a matematiği hediye etmiştir?

Sen senin olsan ey insan! Kalbinin atışına söz geçiremeyen halinle nasıl yıldızlara ulaşırdı zihnin?

Allah tüm tasarımların ezeli sahibidir, Allah yaratıcı tasarımcıdır; bilim insanları ve sanatçılar ise keşfedici tasarımcılardır.

Allah görünmez fakat her şey O'nunla görünür olmuştur.

Ben beni keşfettikçe benden Çok Yüce Olan'dan olduğumu anlarım.

İnsanı yaratan, yaratılışın sırlarını yarattığının özüne yerleştirmiştir.

Tek bir aldanişı elemeye bağlıdır sırrı çözmek: Tesadüfü.

Tüm evren orantılı olarak trilyonda bir oranında küçültülseydi bile fark etmezdik: O zaman büyüklük-küçüklük meselesini niye abartıyoruz?

Her şeyi Allah'ın yarattığını bilmeyenler ne çok "Benim" derler!

Uydu dalgalarının birçok yere nüfuz etmesini akıllı alanların, Allah'ın her şeye nüfuz etmesini akıllarının almamasını akıl alır mı?

Doğanın, zihnimizdeki ontolojik statüsünü “yaratıcı” dan “yaratılmış”a indirmek; estetiğini, anlamını ve değerini çok yükseltmek demektir.

Yıldız tozundan Dünya’yı, Dünya çamurundan bizi yaratan Rabbimiz! Senin sevginle dolsun kalbimiz!

Bizi, yokluğun kapkaranlığından varlığa çıkaran merhametli Allahımız! Ölüm kapısından sonra Cennetlerinde varlığımızın devamı için sana yalvarıyoruz.

Her bir müzik parçasının çalınması, Allah'ın evrene koyduğu bir potansiyelin haykırılmasıdır.

Neden doğa, ancak Allah varsa “rasyonel temeli” olacak doğuştan ahlaki özellikler oluşturmuştur?

Özlediğim sanatçı; ürperti, şaşkınlık, hayranlık hisleri uyandıran ve eseri Yüce Sanatçı'ya yönlendiren bir işaret levhası olandır.

Madde yaratılmış bir unsur olmasaydı, Allah'ın amaçları için istenildiği gibi kullanılan, bu kadar maharetli bir hizmetçi olamazdı.

Kuran, yaratılmışlara hayretten Yaratıcıya hayranlığa uzanan bir köprü kurmaktadır.

Şayet Hamlet'in "Olmak ya da olmamak; işte bütün mesele bu" sözünü, materyalist felsefenin bir ideoloğu kendi felsefesini ifade etmek için taklit etseydi, muhtemelen şöyle söylerdi: "Evrenin ezeli olup olmaması; işte bütün mesele bu."

Evrenin bize en önemli mesajı yaratıcı, kudreti ve bilgisi yüksek, bilinçli, tek ilah olan Allah'ın varlığıdır.

Birbirlerine indirgenemeyecek, farklı ve çok temel arzularımızın hepsinin aynı şekilde Allah'ın varlığını gerektirmesinin en iyi açıklaması, bunların insana Allah tarafından yerleştirilmiş olduğudur.

Allah'ın uzaya aşkınken uzayın her noktasına müdahalede bulunduğu inananlar için, zamana aşkın Allah'ın, zamanın tüm anlarına müdahalede bulunduğunu kavramasında bir sorun olmaması gerekir.

Bu kadar büyük bir acizlik içerisinde milyarlarca yıl geçmişteki ve milyarlarca kilometre ötedeki süreçleri keşfedebilmemizi “mutlu bir tesadüfe” bağlamak hiç de tatmin edici bir açıklama olarak görünmemektedir.

Evren, sahip olduğu potansiyel ve sunduğu hammaddelerle kendisini keşfetmemizi sağlayan araçlar yapmamıza nasıl olanak tanımaktadır?

Neden kaos değil de doğa yasaları var?

Neden doğa yasaları, evrende gözlenen tasarımları ve tüm çeşitliliği ile canlıların oluşumunu olanaklı kılacak şekildedir?

Evrenin tümü doğa yasalarına göre işler ama evrenin bütününün açıklaması doğa yasalarını aşkındır.

Her şey mekanik parçacıklardan oluşuyorsa gayesel insan bilinci nasıl ortaya çıkmıştır?

İçinde yaşadığımız evrenin bu kadar büyük çeşitliliği, güzelliği, lezzeti ve akli potansiyelinde barındırmasının açıklaması nedir?

Hiçbir emek sarf etmeden, bu evrendeki en muhteşem unsurlar olan bilinç ve benliğe sahip olmamız, tefekkürü en çok hak eden olgulardan değil midir?

Allah'ın niyetlerinin ve hikmetlerinin birçoğunu anlamama sebeplerimizden biri sadece ince bir zaman dilimini gözlememiz ve Allah'ın yaratışlarının tümüne vakıf olamamamızdır.

Evrenin başlangıcında milyarlarca derece sıcaklıkta saçılan parçacıkları hayalen düşünen ve bunu yaparken müzik dinleyerek güzel bir manzaraya bakan ve çayını yudumlayan kişi; dinlediği parçanın, seyrettiği manzaranın ve içtiği çayın, evrenin başlangıç potansiyelinde mevcut ve hazırlanmış olduğunu düşününce, evrende var olan bu potansiyelin tesadüfen olmadığını sezecektir.

Başlangıcı yaratan Allah'ın, bu başlangıcın taşıdığı tüm potansiyelden habersiz olması düşünülebilir mi?

Evimizin ve eşyalarımızın bir anda yok olmaması, oturduğumuzda vücudumuzun atomlarıyla sandalyenin atomlarının karışmaması, ileri adım attığımızda her zaman ileri gidebilme-
miz, vücudumuzun beslenmesi ve varlığı, doğa yasalarının sürekli olarak muhafaza edilmesi sayesinde.

ALLAH-İNSAN İLİŞKİSİ

Doğduğumda baş aşağı edildi kum saatim; kavuşmaya kaç kum tanesi kaldı Rabbim?

Allah, yalnızca Allah, kudreti ve ilmi sınırsız Allah: Varlığımın sebebi, hayatımın anlamı, duamın yöneldiği, sahibim, kurtarıcım Allah.

İnsana kendini beğendirme arzusu, kendisini Allah'a beğendirmesi için verilmiştir. Başkaları beğenmez kaygısıyla Allah'tan uzak durmak nasıl bir çelişkidir!

En önemli olan Allah tarafından yaratılan insan için Allah'la ilişkide olmaktan (kul olmaktan) daha önemli bir şey olamaz.

Her şeyini Veren'e her şeyini ver.

Allah'ı olan hiçbir şeyi olmasa da zengindir; Allah'ı olmayan her şeyi olsa da fakirdir.

Her an Allah'ın huzurunda olduğunu bilmenin vereceği saadet, tüm dünyanın mülküne sahip olmanın vereceği saadetten üstün değil midir?

Hayatın bomboş olduğu yanılgısından, her yerin Allah ile dopdolu olduğunu anlayınca kurtuluruz.

Allah'sız yaşamak yüzeysel, sıkıcı, yavan, değersiz, çirkin ve anlamsızdır.

Allah'ım! Zihnimden düşünceni, kulağımdan zikrini, bedenimden istikametini, kalbimden sevgini eksik etme.

Allah'la bağlantısız her şey tüketilir; tüketilen her şey ise sıkıcıdır.

Allah'a düşman olanlar, başkalarını da Allah'ın yokluğuna inandırınca Allah'ı yok edeceklerini sanırlar.

Kalp, Kalbi Veren'e açılması için verilmiştir: "**Kalpler, ancak Allah'ın hatırlanmasıyla tatmin olur.**" (13-Rad Suresi 28)

Allah'ın her hikmeti bilinir olsaydı tevekkül ne olurdu?

Allah'a kulluktan kaçanlar, arzularına kulluktan kaçmamaktalar.

Belaların en belalısına diklenerek diyelim ki: “**Biz, Allah’a aitiz ve O’na döneceğiz.**” (2-Bakara Suresi 156)

Rabbini bilmeyen, nefesine haddini bildiremez.

Allah’ın verdiği ağızla Allah’ı anmaktan utanmak neyin nesidir?

Gözünün gördüklerine bağlanacağına görmeyi başla-
yana bağlan.

Ancak varlığını Allah'a adadığında varlık kazanırsın.

Anlamı, derinliği, yaralarına merhemi ve hiç sarsılmaz ze-
mini arayanlara şu ayet yetmez mi? “**Allah kuluna yetmez mi?**”
(39-Zümer Suresi 36)

Ancak Allah varsa anlam, doğru, iyi ve güzel vardır; Allah'ı reddeden için bunlar sadece halüsinasyonlardır.

Sorulmaya değer bütün soruların cevabı Allah'tır.

Arzularımız, acılarımız, mutluluklarımız, ümitlerimiz, korkularımız, algılarımız ve sezgilerimizden Allah'a açılan kapılar vardır. Açabilenlere ne mutlu!

Allah'ın ezeli hükümdarlığını bilenler için ümitsizlik yoktur.

Bir işin ancak Allah'a bakan bir yönü varsa bir kıymeti harbiyesi olabilir.

Şöhretperestlikle fani insanların zihnindeki “büyük ünlü” olmaya çalışacağına, Allah'ın ezeli zihnindeki yüzü ak bir kul olmaya çalış.

Bütün dünyanın en beğendiği kişi olmaksızın Allah'ın yüzde bir daha fazla beğendiği kişi olmak çok daha önemlidir.

Dua, Allah'a bilmediğini ifade etmek değil, kendimizin ne olduğunu ortaya koymaktır.

Allah'ın bağışlamasını uman bizler, iş bağışlamaya gelince ne kadar da cimriyiz!

Karanlık çağda olmak televizyondan, arabadan, bilgisayardan mahrum olmak değil, Allah'tan mahrum olmaktır.

Allah'ın varlığı, birçok olgudan sadece biri değildir fakat her şeyi kökeninden değiştirecek bir hakikattir.

İnsanın doğuştan sahip olduğu adalet arzusu, insanın gözünü ahirete, ahiretin var olabilmesi ise insanın gözünü Allah'ın varlığına çevirmektedir.

Ne yaman bir çelişki! İnananlar sanki Allah'a inanmıyor-
muş gibi umursamazlar, inanmayanlar sanki Allah'a inanıyor-
muş gibi rahatlar.

Allah'ın bilgisi, Allah'ın irade ettiği hususlarda etkili ol-
duğunda bu, Allah'ın egemenliği ve iradesi için bir sınırlanma
olarak görülmüyorsa; Allah'ın iyiliği de Allah'ın irade ettiği
hususlarda etkili olduğunda, Allah için bir sınırlanma olarak
kabul edilemez.

Mutluluklar Allah'a yürütür, acılar Allah'a koşturur.

Cehaletimizle değil, artan bilgimizle Allah'ın bilgisine ve gücüne tanıklık ederiz.

Allah, insanı, Kendisine ve göndereceği dine muhtaç yaratmıştır; insan fitratı buna göre tasarlanmıştır.

“Allah her şeyden önemlidir” diyorsan Allah için malından, vaktinden, itibarından, yakınlarından, canından vazgeçebileceğini göster.

Var olmak, Varlığı Hediye Eden'i bilmek muhteşem! Bunun olağanüstülüğü eğer bizi sıçratmıyor, coşturmuyorsa, bu hakikatin yanında her şeyin boş olduğunu anlayamıyorsak gaflet bizi aptallaştırmış demektir.

Allah'ın hikmeti açısından mümkün olan farklı alternatifler arasından hangisini seçmesinin daha uygun olduğunu bilemediğimiz durumlarda, Allah'ın bunlardan hangisini gerçekleştirdiği ile ilgili sorulara "Bilemiyoruz" demek hem tutarlılık hem de teoloji açısından en uygunu olacaktır.

Gerçek cesaretin huzurla buluşması, Allah'a kavuşmanın mutluluğuyla ölümün yüzüne gülebilmektedir.

Allah'ın var olup olmadığı hususunda varacağımız karar kendimize, yakınlarımıza, dünyaya ve tüm varlığa bakışımızı altüst edecek önemlidir.

Zinadan, domuzdan, cimrilikten, gıybetten uzak durmak sadece bunları terk etme meselesi değil; kimin Rab kimin kul olduğunu bilme meselesidir.

İmanın sahiciliği sevdiğin şeylerden vazgeçmen gerektiğinde ortaya çıkar.

Ümidimizin sebebi, her şeyin daha iyi olacak olması değil, her şeyin ardında Allah'ın hikmeti olduğunu bilmemizdir.

İSLAM-KURAN

İslam sadece bir hakikat değildir; her türlü hakikati hakikat yapan bir hakikattir.

Sağlam bir dini anlayışın gelişebilmesi için hem duyguların hem de aklın güçlenmesi gerekir.

Kuran akli ilahlaştırılmaz ama akli kullanmanın dine hizmet ettiğini gösterir.

Kuran'ın ya en büyük gerçek ya da en büyük yalan olduğunu dinsizler bile kabul etmek zorundadır; o asla sıradan olamaz.

Kuran öyle bir zihin inşa eder ki gözümüz ve zihnimize algıladığımız her varlıkta Allah'ın varlığıyla ilgili delilleri hissedebilir, görür, takdir eder, şükrederiz.

Kuran var olan her şeyde Allah'ın sanat ve kudretini görebilen bir zihin inşa ederek, nerede olursanız olun Allah'ın varlığını hissetmenizi ve O'nu hayatınızın her anına dahil etmenizi sağlar.

Eğer arzu ve alışkanlıkların Kuran'la çatışırsa; Kuran'ı arzu ve alışkanlıklarına değil, arzu ve alışkanlıklarını Kuran'a uyarla.

Kuran'la çatıştığında, arzularını da alışkanlıklarını da çiğne ve parçala.

Kuran, olmak ya da olmamak meselesinde teklifi ilettili. Ne yaparsan yap ama bu teklifi görmezden gelemezsin.

Kuran'da yer alan olağanüstü ifadeler kadar Kuran'ın, indiği dönem ve ortamın yanlış kabullerini içermemesi de önemlidir.

Kuran, Allah'tan olduğu için insan-üstüdür; ancak dili, harfleri ve cümleleri ile insanlar içindir.

Kuran, kendi gücüyle yokluğu aşma imkanına sahip olmayan aciz insana, tüm dertleri giderme kudreti tekelinde olan Yaratıcısı ile bağ kurularak, "Allah'ın yeryüzündeki ipi" (Hablullah) vazifesini görmektedir.

İslam, dünyevi çıkarlar üzerine kurulmuş hedeflerin üstesinden gelebileceğimiz bir varlık ve ahiret anlayışı sunar.

İslam'ın Allah'tan olması demek; Yaratıcımızla bağ kurma olanağımızın bulunması, hayatın anlamının olması, ölümün bizim için de sevdiğimiz için de bir son olmadığı, öldükten sonra yaptıklarımızdan sorguya çekileceğimiz ve öldükten sonra sevdiğimizle kavuşma imkanının varlığı demektir. Bunlardan daha önemli, bunlardan daha sarsıcı, bunlardan daha muazzam ne olabilir?

Kuran'da Peygamberimizin putperestlerle anlaşma imzalandığını görüyoruz; Müslümanların iletişime geçemeyeceği bir "öteki" yoktur.

İslam “kaynağı” olmadığı birçok savaşta “mobilize edici” unsur olarak araçsallaştırılmıştır.

Cehalet yerine eğitimi, zevksizlik yerine estetiği, bencillik yerine dayanışmayı, tekfirleşme yerine ortak paydada buluşmayı acilen geliştirmemiz gerek.

Dinin temel sırrı imtihandır; imtihan ancak irade varsa, irade ancak kötülük varsa anlamlıdır.

Kuran hem akla hem duyguya hitap eder hem de fitratımızın anlam, iyi, doğru ve güzelle ilgili çığlıklarına ab-ı hayat sunar.

İslam ne cesaretsiz, erdemsiz, adaletsiz ne de namazsız, oruçsuz, zekatsız olabilir.

Kuran, uyutan bir melodi ve hafifçe esen bir meltem değildir; o, canlandıran bir şarkı ve batılı sökü� atan bir kasırgadır.

Hayat görüşlerini İslam'a göre yargılayacaklarına hayat görüşlerine göre İslam'ı yargılayanlar, lokomotif vagonlara çek-tirmeye kalkanlardır!

Her oruç, rızkı verenin Allah olduğuna dair imanımızın tazelenmesidir: Ancak O istediğinde O'nun verdiği rızıklardan faydalanabiliriz.

Müslüman'ın cihadı, karşısındakine nefretinden değil Allah'a sevgisinden kaynaklanmalıdır.

Becerimizi, aklımızdakini Kuran'a söyletmek için değil, Kuran'ı anlamak için kullanalım.

Bir kulun, bir metnin Allah'tan olduğunun bilincine varması, onu, bu metinle belli bir şekilde ilişkiye mecbur eder. Bu ilişkiyi gerekli şekilde kuramamak, ya Allah ya da kul anlayışında bir anlayış zaafını gündeme getirir.

Kuran'ın "bilinçli suskunlukları" nı anlayamayanlar, dine bilinçsizce ilaveler yapmışlardır.

En önemli sorunlarımızdan birisi paket programcılık: Bir kişiyi yüceltiyorsunuz, sonra her konuda bu şahsa körü körüne tabi oluyorsunuz. Bunun yerine, konuları Kuran'ın ve aklın ışığında teker teker masaya yatırma metodunu yaygınlaştırmak zorundayız.

Dindar, dünya ile ahireti; din tüccarı, ahiret ile dünyayı kazanmaya çalışır.

İslam anlamın (varoluşsal çığığın), iyinin (ahlaki çığığın), doğrunun (aklın çığığının) ve güzelin (estetik çığığın) karşılığını bulmasını; bunların hepsinin birden temele sahip olmasını sağlar. İslam'ın verdiği temelde yapılmaya değer olan (anlamalı olan), erdem (iyi), bilgelik (doğru) ve çekicilik (güzel) ile bir arada olma imkanına kavuşur. Mutlu birliktelik tam olarak budur.

İbadet sadece yapılmaz; ibadet aynı zamanda bizi biz yapar.

İslam dünyayı küçümsemez, aksine onun anlamını büyütür.

Mallarla, yakınlarla, canla imtihan edileceğimiz Kuran'da bildirildi. Neden her imtihanda kancaya takılmış balık gibi çırpınıyorsun?

Kuran insanın çaresizliğinin, aczinin, arayışının, dualarının, gözyaşlarının, en yürekten sorularının cevabıdır.

Ahlak, nihai temelini en iyi şekilde Allah'ın iyiliğinde bulmaktadır. Bu ise Allah'ı "iyi" olarak tanıtan dinin benimsenmeye layık din olduğunu gösterir. İslam bu gereği yerine getirir.

Ya cennetteyiz de cenneti cehennem kılıyoruz ya da cehennemdeyiz de cehennemi cennet kılıyoruz. İslam doğruysa birinci şık, yanlışsa ikinci şık doğrudur.

Allah'ın içimize koyduğu en önemli arayışlara cevap veren adresin adıdır İslam.

Gelenekçilik eskiyi gerçeğe, modernizm ise yeniye gerçeğe karıştırma yanlışına sürüklemektedir. Bu iki beladan kurtulmada Müslümanların mihengi Kuran'dır.

Alimlerin ve kanaat önderlerinin olması normal hatta gereklidir. Ancak bir söz ya da görüşün doğruluğu onu kimin söylediğine göre değil içeriğine göre belirlenir. Sorunlu olan, birilerinin ruhbanlaştırılması ve söylediklerinin içeriği analiz edilmeden bunlara zihnin, gönlün, cüzdanın, namusun körü körüne teslim edilmesidir.

Kuran'ın hükümleri değerlendirilirken, hüküm her uygulandığında oluşan tikel etkiye değil, daha ziyade hükmün uygulanmasıyla tüm zamanlarda oluşmuş toplam etkiye bakmak gerekir.

İslam zayıf olmayı değil, zayıfın durumunun düzeltilmesini kutsar.

Aklı aşan şeyleri ihtiva ederken akılla çelişmeyen din inanılmaya layık dindir.

İnanılmaya layık bir dinden akli ilahlaştırılmaması ama aklın dine katkı yapacağını dile getirmesi beklenir.

Kuran'daki ifadeler, dini inanç ve eylemlerin “gerçek anlamları” için güvencedir. Kuran'ın insanlar için olması, bu “gerçek anlamların” anlaşılması için tutarlı bir yaklaşım geliştirilmesini zaruri kılar. Ancak, insani olan yorumların Allah'ın vahyi gibi garanti altında olmadığı unutulmamalıdır.

Din, Allah'ın vahyinin bir ürünü, vahiyden sonuçlar çıkaran teolojiler ise insan ürünüdür. Teolojilerde, insanların toplumsal şartlanmaları, önyargıları, apriori kabulleri, kavramsal ve kapasite yetersizlikleri gibi sınırlılıklarla karşılaşılır.

Allah'ın İslam'ı, dünyanın değişimine göre değişen değil, dünyayı değiştirme iddiasındaki İslam'dır.

“Vahyedilen İslam” ile “benimsenmiş olan İslam” arasında farkı belirlemek “İslam nedir?” sorusuna vereceğimiz cevap için hayati önemdedir.

Allah, insanlara mesajlarını iletmediği Kuran'a çağrı aşan tarifler ve örnekler koymuştur ki insanlar Kuran'ın Allah'tan olduğunun delillerine şahit olabilsinler.

Temel mesele tarih boyunca Müslümanların ne yaptıkları değil, İslam'ın ne olduğudur.

Toplumun şekillendirdiği akli Kuran ile düzeltmek yerine Kuran'ı toplumun şekillendirdiği akla uydurmak, Kuran'ın Allah'tan olduğu iddiasıyla çelişkilidir.

Kuran, akli taklitten kurtaracak araç, taklidi ise İslam'ın özünden uzaklaştıracak düşman olarak tanıtır. Bugünse İslam'ı bir taklit dini yapmaya kalkanlar, kılıçlarını akla ve onun sofistike uygulaması felsefeye karşı çekmiş vaziyettedirler.

İnsanın Allah'tan gelecek ahlaki buyruklara göre yaratılmış olması ve Allah'tan ahlaki buyrukları ulaştırma hususunda dine alternatif bir kurumun gösterilemeyecek olması, insanın, Yaratıcısı tarafından, O'nun ahlaki buyruklarını ileten dine uyacak şekilde yaratıldığı anlamına gelmektedir. Bu, insan fitratının dine göre biçimlendirilmiş olması anlamını taşımaktadır.

Suya karşı arzumuz, suyun var olması gerektiğini gösterir ama susuzluktan ölmeme garantisi vermez. Aynı şekilde en derinden gelen arzularımız, Allah'ın gönderdiği dinin var olması gerektiğini gösterir ama bu dine herkesin inanacağını garantisini vermez. Ayrıca doğal arzularımızdan olan susamayı tatmin eden suların, ağır metallerle insanlar tarafından kirletilme olasılığı olduğu gibi, özgür irade sahibi insanların, Allah'ın gönderdiği dini kirletme ve tahrif etme olasılığı da mevcuttur.

Allah'ın insanların yaratılışına/fitratına yerleştirdiği özelliklerin dini gerektirmesi, Allah'ın gözlerimizi dine çevirdiği anlamını taşır ve Allah'ın din göndermesi gerektiği görüşünü, Allah'ın din göndermediği görüşünden daha rasyonel kılar.

Doğuştan sahip olduğumuz ahlaki özelliklerimiz üstünde kilit olan bir kapı gibidir ve bu kapıyı açacak anahtar Allah'ın buyruqlarıdır. Bu kilidin bu anahtarı gerektirmesi bu anahtarın varlığının bir delilidir. İslam, bu anahtarın adıdır.

Akıl üzerinde düşünen kişi, salt aklıyla “Nereden geliyoruz?” ve “Nereye gideceğiz?” gibi en temel sorulara cevap bulamayacağını fakat akılı aşan bu sorulara cevap vermesi mümkün olan, Yaratıcısının cevaplarını içeren bir sistem (din) aracılığıyla bu sorulara cevap bulabileceğini de anlar.

İslam yaratılış, dünya, imtihan, ahiret bağlantısını kurarak resmin tümünü görmemizi ve yaratılışın bu çerçevede “anamlı” ve “güzel” olduğunu kavramamızı; karşımızdakinin gürültü değil müzik, saçılmış boyalar değil resim olduğunu anlamamızı sağlar. Bazılarına göre İslam’ın bakışı; gürültüyü müzik, saçılmış boyaları ise resim sanan bir saflık, bir romantizmdir. İslam’a göre, müziği gürültü, resmi rastgele saçılmış boyalar sanmak, güzelliğin ihtişam ve coşkusunu algılayamamak; kalplerin katılaşması, kulakların sağırlaşması, gözlerin körleşmesidir.

İslam, Yaratıcı ile yaratılanlar arasındaki bağı ortaya koyarak; gözlemlediğimiz evrenin gürültü değil müzik, saçılmış boyalar değil resim olduğunu kavramamızı sağlar.

VAROLUŞ

Sonsuza kondurulmuş nokta kadar aciz; noktalığımızda
Sonsuz'u bulacak kadar donanımlıyız.

Anlam da, iyi de, doğru da, güzel de bizi çeker: Neden?
Nereye?

Dünya işlerinde öndekilere bakıp imrenen, ahiret işlerinde
geridekilere bakıp tembellik edenlerin, dünya işlerinde geride-
kilere bakıp şükretmeleri, ahiret işlerinde öndekilere bakıp gay-
ret etmeleri gerekmez mi?

İçinde bulunduğumuz dönemin seküler düzeni, hazcı sunumundaki görkeme karşın yüzeyseldir ve insan fitratının en derin çığlıklarına cevap veremez.

Her şey anlamsızsa ruh neden “anlam” diye haykırır?

Ahirete inanmayanlara göre, muhteşem dekorlu bir tiyatronun perdesi açılır ve anında kapanır: Hepsi bu!

Modern insan hazla büyülenmiş, hırsla aptallaşmış ve kibirle körleşmiştir.

Kafir kibirle yüceldiğini, kullukla alçalacağını sanır; Mümin kullukla yüceldiğini, kibirle alçalacağını bilir.

Son can teslim alındığı ve son yıldızın ışığı söndürüldüğünde önemli olacak neyse şimdi de önemli olan O'dur.

Akılla alevlenen duyguya, duyguyla beslenen akla ihtiyacımız var.

Ne kapitalizmin tatmini maksimum arttırma çabası ne de Budistler ile sofilerin arzuları maksimum düşürme çabası insan yaratılışına uygun çözümler sunmaktadır.

İnsan ne mazlum ne de zalim olmalı! Fakat ahiret hesabını bilenler için mazlum olmak, zalim olmaktan iyidir.

Varlığını yok olanların üstüne inşa etmek ne büyük bir ahmaklıktır!

Eğer her şey anlamsız olsaydı “anlam” diye bir kavram olur muydu?

Her doğan ölümle müjdelendir. Büyük bir çoğunluk ölümden hızlı koşacağını zannederek kaçar, kaçar, kaçar, kaça, kaç, ka, k

Var olmanın olağanüstülüğünü, kainatın ihtişamını, yaratılmışların güzelliğini hissedip de çoşamiyorsak utanç duymamız lazım! Göğün, denizlerin, ağaçların, kuşların, karıncaların seslerini işitemiyorsak sağır değil miyiz?

Dünyada kazanmış gibi görünenlere bakıp üzülmemeliyiz. Hatırlayın, Yusuf'u kardeşleri kuyuya attı, Yusuf zindana düştü ama kazanan Yusuf'tu.

Ancak verdiklerinin sahibisin.

Uğruna yaşamaya ve ölmeye değecek bir hakikat insan hayatına İslam ile dahil olur.

Bu dünyadaki hayatla sınırlı bakıldığında ölüm; bir koyun, bir sinek ya da bir pire ile insanı eşitler.

Ölümü öldürüp ölümsüzleşemezsin Ölümün Sahibi'ne yönelmeden.

Zihin ayakların önünde, ayaklar ise şimdide yürür. Şimdinin hazları zihni uyuştursa da ayakların önünde yürüyüp ölümü görebilen zihin için bu hazlar anlamsızdır.

Ölümlle buluştuktan sonra kralla çiftçi eşitlenmiş olacak; karizmadan geriye bir şey kalmayacak. Ölümlle buluştuktan sonra milyarder ile müflis eşitlenmiş olacak; ahirete banka havesi de tapu nakli yapmak da mümkün değil. Ölümlle buluştuktan sonra Kazanova ile Notre Dame'ın kamburu eşitlenecek; toprağın yiyip bitirdiği bedenlerin hafızalarından şehvetle dolu anlar silinecek. Ölümün yaklaşarak geldiğini anlayan kişi, KPC'den (Karizma-Para-Cinsellik'ten) elinde bir şey kalmayacağını, KPC'ye yatırımın sonunda iflas edeceği apaçık bilinen bir şirkete yatırımdan farksız olduğunu anlar.

Ahlakın uygulanmasında, uygulanan kuralların doğru olup olmaması kadar, kuralları empoze edenin kim, uygulayacak olanın kim olduğu da önemlidir.

İnsanlar bu dünyadan mahrum kalmamak için ölümü düşünmüyorlar ama ölümü düşünmeyerek ahiretten mahrum kalıyorlar.

Zamanın hızlı akışı, mutluluğu da üzüntüyü de anlamsızlaştırıyor: “Zamanı Aşkın Olan’ın dışında bir hakikat yok” diyor.

Zaman hazzın düşmanı, acının dostudur.

Her şey harika mı? Kötü haber: Geçecek
Her şey berbat mı? İyi haber: Geçecek

Haz peşinde koşan anlamı kaybeder, anlam peşinde koşan hazzı yakalar.

Ŗu an öldüğünü düşün; geçmişte nasıl bir hayat yaşamış olmak isterdin? Geçmişte nasıl bir hayat yaşamış olmak istiyorsan Ŗu an hayatını öyle yaşa!

Hepimiz mantıken bir gün öleceğimizi biliyoruz ama yaşarken sanki hiç ölmeyecekmiş gibi, ölmek bir yalanmış gibi yaşıyoruz. Biz ölümü görmezden gelirsek ölüm de bizi görmez sanıyoruz. Oysa ölümün gözleri hepimizden daha keskin, adımları hepimizden daha hızlı, kararlılığı hepimizden daha fazladır.

Allah'ın bizi anlamı isteyeceğimiz şekilde yaratması ve İslam'ın anlamla ilgili bu varoluşumuza içkin talebe en güzel şekilde cevap vermesi, İslam'ın Allah'tan olduğunun bir delilidir. Varlığımıza içkin anlam arayışıyla ilgili kilidi açacak anahtar İslam'dır.

Dikkat edin; “Anlamsızlıktan kurtulmak için Müslüman olalım” demiyorum. Fakat “Allah bizi anlama muhtaç yaratmış, İslam ise anlam arayışına tatmin edici cevap vermektedir, demek ki Allah bizi anlam arayışı üzerinden İslam’a yöneltmektedir; bu da İslam’ın Allah’ın uymamızı istediği din olduğuna bir delildir” diyorum.

Artan bilgimiz gücümüzü gösterir ama aynı zamanda acizliğimizi haykırır.

“Neden buradayım?” Haykırış açıktır ama birçok kimse bu haykırışa kulaklarını tıkır. Oysa bu kaçılacak değil, kucaklanacak bir haykırıştır.

Allah'ın varlığını anlamayla oluşan farklılık, doğuştan göremeyen birinin görmeye başlamasıyla oluşan farklılıktan daha büyüktür.

“Neden irademizle hem doğru olanı hem de yanlış olanı seçebileceğimiz bir yapının içerisindeyiz?” diye kendi varlık nedenini sorgulamaya kalkan kişi, bu dev önemdeki soruya İslam'ın verdiği “imtihan için” cevabından daha iyi bir alternatif bulamaz.

Evren hakkındaki görüşümüz, evrenin bir parçası olan kendimiz hakkındaki görüşümüzü de belirler.

İnsanda bu kadar acizliğin ve bu kadar becerinin birleşmesi ne kadar garip! Burnu akar ama karadelik hesabı yapar. Tuvaletini istediği kadar tutamaz ama Ay'a araç gönderir. Ne zaman öleceğini bilmez ama milyarlık sayılarla hesap yapar.

Gaye arzumuz, Allah'ın varlığını gerektirdiği gibi, aynı zamanda Allah'ın gayemizin ne olması gerektiğini bildireceği mesajlarının mevcudiyetini de zaruri kılar.

İnsan, diğer canlı türlerinden farklı bir şekilde, çok uzun bir geçmiş ve çok uzun bir gelecekle ilişki kurabilir. İçindeki “yaşam arzusu” ile gelecek üzerine düşünen insanın, ahiret yaşamına karşı arzu duyması kaçınılmazdır.

Bizi bizden daha iyi bilen, kendimiz dahil herkes bizi yanlış anlayacak olsa bile bizi yanlış anlaması söz konusu olmayan, kudreti yüksek bir Yaratıcımızın olması kadar varoluşu ne zenginleştirebilir?

İman, kalabalıklara muhalefetin yakıtıdır.

Evrenin sonlu olması bazı insanlar için varoluşsal bir krizin kaynağı olmuştur. Birçok insan kendi ölümünün tesellisini evrende bıraktığı eserlerin, namın ve neslin devam etmesinde bulmuştur. Dünyada dev eserler bırakma isteği ölümsüzleşme arzusunun bir tezahürü değil midir?

Evrendeki muazzam ihtişamla beraber hayatın orantısız kısalığı, sadece bu dünya için yaratılmadığımızı ve ahiretin var olduğunu desteklemektedir.

İnsanın gönlünden kopan feryatlarının ve dualarının farkında olan bir Yaratıcısının var olduğunu idrak etmesinden daha değerli ne olabilir?

Tesadüfe dayalı bakış açısı, insanın başına geçirilmiş kalın ve kara bir çuval gibi, evrenin ihtişamını görmeyi engellemektedir.

Kısa bir süre önce hiç iken şimdi düşünen, konuşan, seven, üzülen, gören, işiten, koklayan, tadan bir varlık olmanın muhteşem olağanüstülüğünün sarsıcılığıyla sevinçten ağlamak, zıplamak, bağırarak, haykırmak gerekmez mi?

BİLİM-FELSEFE-DİN

Bilimin ayrı, felsefenin ayrı, dinin ayrı hakikatleri olamaz fakat yanlış bilim, yanlış felsefe ve yanlış din anlayışları olabilir.

Din-bilim ilişkisi hakkında ilk olarak “Hangi bilim ve hangi din anlayışından bahsediyorsunuz?” diye sorun.

Salt bilimle evrenin duyulmayan sesini duyarız, bilim-din birlikteliğiyle ise muhteşem bir müziği dinleriz.

Bilgimizdeki eksikliklerle değil, artan bilgimizle Allah'ın sanatına tanıklık ederiz.

“Her kültüre anlayış gösterme” yaklaşımını savunanlar, “Kendi kültürüme göre her kültüre anlayış göstermem” diyen birine de anlayış göstermeleri gerekince çelişkiye düşmeleri kaçınılmazdır.

İçimizde fitratın delilleri, evrende muhteşem sanatın ve kudretin tezahürleri, elimizde Kuran'ın ayetleri varken Allah'tan nasıl şüphe edilir?

İman için aklı reddedenler, imanı en büyük dostundan mahrum ederler.

Çöp bilgilerin etrafı sardığı günümüzde felsefenin en önemli vazifelerinden biri çöpçülüktür.

Temel soru atomu nasıl gördüğümüz değil, görmenin nasıl var olduğudur.

Ne mutlu Allah'ın yarattığı evrenin, verdiği aklın, biçimlendirdiği benliğin ve gönderdiği Kitap'ın çelişmediğini bilenlere!

Yapay zeka birçok alanda insan zihninden daha başarılı olabilir ama en basit bilinç durumunu bile taklit edemez; arada derece farkı değil, mahiyet farkı var.

Allah'a atıf yapmayan biri de ahlaklı olabilir ama rasyonel bir ahlaki yapıyı temellendiremez.

Maddenin özü itme-çekme ve dalga-parçacıktır. Peki “iyi” ve “güzel” neredendir?

“Bilginin tek kaynağı bilim, bilimin tek kaynağı gözlem ve deneydir” diyenler, bu iddialarının bile gözlem ve deneye dayalı olmayan felsefi bir iddia olduğu görememekteler!

“Her şey şüphelidir” diyenler, bu yaklaşımlarıyla şüphesiz bir şey iddiasında olduklarının farkında olmadan kendilerini yalanlarlar.

Arzularımızda dercedilmişdir varlığın ve hayatın sırları.

Gerçeğe geleneği, moderniteyi ve yüceltilmiş kişileri gerçeğin mutlak kaynakları olarak görerek değil; Kuran, akıl (felsefe) ve bilimle ulaşabiliriz.

İnsan aklını sürekli anlamaya davet eden Kuran, akılı kullanmayı ibadet seviyesine yerleştirir. Bu, bilgeliğe en üst seviyede bir değer kazandırır ve Allah'tan dolayı bilgiyi sevmeyle bilmekten dolayı Allah'ı sevmeyi kaynaştırır. Bildikçe sever, sevdikçe Allah'ın davetinden dolayı daha çok bilmek istersiniz. Bu, felsefenin şükürle birleşmesidir.

Ontoloji ahlakı belirler. Doğru ontolojiyle buluşma din üzerinden olduğu için bu ilke “Din ahlakı belirler” şeklinde de okunmalıdır.

İnsanın fitratında neden ancak Allah’ın buyrukları varsa rasyonel temeli olacak özellikler mevcuttur?

Ancak Allah’ın diniyle rasyonel temele kavuşan ahlaki yasalardan hareketle dinin içeriği nasıl eleştirilebilir?

Ateist veya teist varoluşçulardan, Hume'dan, Kant'tan, Marksizmden, pozitivistlerden, postmodern yaklaşımlardan, akli küçümseyen dini ekollerden hareketle Allah'ın varlığı için sunulan delillerin tarihin tozlu raflarındaki yerini aldığı ve modasının geçtiği şeklindeki söylemlerin naifçe, hatta daha da kötüsü bilgisizce yapılmış yaklaşımlar olduğu ve tutarlı bir temele dayanmadığı kanaatindeyim.

Akıl temelli deliller, bir yandan Kuran'a inanıp da inancını temellendirmek isteyenlere istediklerini sunarken, bir yandan da Kuran'ın otoritesini kabul etmeyenlerle insanlığın ortak zemini olan akıl üzerinden irtibat kurmak için aracı görevi görürler.

Düşünce tarihi içerisinde Allah'ı tanıtan iki kitap olduğu ifade edilmiştir; bunlardan birincisi Allah'ın vahyini içeren kitap(lar), diğeri ise evren kitabıdır. Bunlara “insan doğasını” (fitratı) eklemek gerekir. Bu üç kitaptan hareketle varılan sonuçların birbirini onaylaması, her birinden çıkarılan sonucu daha da güçlendirecek niteliktedir.

Bilimsel tarif, güçlü nükleer kuvvetin, birbirlerini iten protonları çekirdekte bir arada tuttuğunu söyler ama bu açıklama, neden evrenin her köşesindeki maddenin böyle bir kuvvetin işleyişini belirleyen yasalara uyduğunun ve neden böyle yasaların var olduğunun açıklaması değildir.

Eğer evren düzensiz, kaotik bir yer olsaydı, insan hiçbir zaman bebeklikteki şaşkınlığından çıkamazdı.

“Rabbim kim?” diye sorarak Yaratıcısı ile irtibat isteyen bir fitrat yaratan Allah’ın bu soruya cevap vermemesi düşünülemez.

Yaşam arzumuzun objesi olan ahiretin varlığının gerçekleşmesi; bu evrene aşkın olanı ama aynı zamanda insanların arzularından haberdar olacak kadar içkin olanı, üstelik bunu gerçekleştirecek kadar bilgili ve kudretli olanı, yani Allah’ın varlığını gerektirmektedir.

İnsanın iradesini yok saydığımızda bütün insanlık tarihindeki gelişmeler anlamsızlaşacaktır.

Materyalist-ateist varlık anlayışında, evreni aşkın hiçbir varlık olmadığından, bilinçsiz madde parçacıklarından oluşan evrenin bağlayıcı ahlak yasaları empoze etmesi düşünülemez.

“Neden farklı arzularımız bizi Allah’ın varlığına inanmaya yöneltecek şekildedir?” tarzındaki olağanüstü önemdeki sorunun yegane rasyonel cevabını teizm sunmaktadır.

Neden ahlaktan yoksunluk değil de ahlaki farkındalık var?

Doğuştan sahip olunan ahlaki özellikler, bir hedefe otomat gibi yönelmekten farklı bir şekilde “iyi-kötü, doğru-yanlış, adaletli-adaletsiz” gibi temel kavramların “farkındalığıyla ahlaki seçim yapacak” bir kapasiteyi de insan için mümkün kılmaktadır.

Doğuştan ahlaki özelliklerimizin talebi ahlakın illüzyon olmamasıdır; bu ise Allah’ın ahlaki buyruklarına, yani bunları ulaştırmadaki tek alternatif olan dine doğuştan muhtaç olacak bir yaratılışla (fitratla) var edilmiş olduğumuz anlamını taşır.

Sorumluluk ancak iradenin varlığıyla anlamlıdır. İradesi olmayan bir insanın yaptıklarıyla tepeden yuvarlanan bir kaya arasında ne fark kalır? Tepeden yuvarlanan bir kayayı sorumlu tutmak ne kadar anlamsızsa iradesiz insanı sorumlu tutmak da o kadar anlamsızdır.

Bir Müslümanın evrende ve canlılar dünyasında bilimin açıklayamadığı boşluklar bulmayı “din” adına arzu etmesi için bir sebep yoktur. Elbette bilimin açıklayamadıkları vardır ama bilimin açıklayamadığı alanlar olması, bunun “din” adına arzu edilmesini gerektirmez.

Evrimin doğru olup olmadığı ayrı, İslam’a uyup uymadığı ayrı bir tartışmadır. Önce bu ayrımı yapmak, sonra İslami açıdan sorun zannedilenleri masaya yatırmak gerekir.

“Bir Müslüman evrimci olabilir” demek “Evrimci olmalıdır” demek değildir. “Evrim Kuran’la çelişmez” demek “Kuran’dan evrim çıkar” demek değildir.

Kuran’da kınanan Firavun ve Ebu Leheb gibi kişiler insandır fakat bu hususu kimse insan onuruna zıt bulmamıştır! İnsan türünün üyeleri arasında böylelerinin olmasını insan onuruna aykırı bulmuyorsak, hayvan türleriyle hayat ağacındaki herhangi bir ilişkiyi insan onuru açısından nasıl sorun olarak görebiliriz?

Bir Müslüman, Hz. İsa'yı ilahlaştıranlardan dolayı Hz. İsa'ya sevgisinden vazgeçmediği gibi, bilimi ateizm için araçsallaştırmaya çalışan ateistler yüzünden Allah'ın yarattığı varlıkları tanımada en önemli yardımcılardan biri olan bilimden de vazgeçmemelidir.

Yanlışla düşmekten korumada araç olan şüphecilikle, kendisi hedef olan kutsanmış şüpheciliği ayırt etmek gerekir. Birincisinin gayesi gerçeğe ulaşmak, ikincisinin gayesi ise post-modern safsatacılıktır.

Entropi;
Katı ve ironik,
Tavizsiz ve olasılıkçı,
Sonun ve başın habercisi,
Düzensizlik ve düzen sebebi,
Determinist ve mucizeye imkandır.
Entropi;
Kimine yeis kimine de ümittir.

“Bu evrenin anlamı nedir?”, “Hayatın anlamı nedir?”, “İyi ve kötünün rasyonel temeli nedir?” ve “Güzel kavramı izafi midir?” gibi soruların cevabı bilimin sınırlarını aşmaktadır.

Materyalizmde olduğu gibi pasif, umursamaz, farkındaliksız maddeyi başlangıç yapınca, bu maddeyi kaç trilyon yıl boyunca, hangi şekilde birleştirirseniz birleştirin; akla, iradeye ve bilince benzer bir unsurun buradan çıkmasını beklemek için hiçbir sebep yoktur.

Kuran, bilimsel faaliyetler için gerekli ön kabulleri inşa eder ve verdiği motivasyonla bilimsel uğraşa teşvik eder.

İnsanın içinden gelen öğrenme arzusu, evrenin incelenmesini desteklese de, içten gelen bu arzu, evreni incelemenin neden değerli olduğunu göstermek için rasyonel temel sunmaz.

Aklın inanma ve inkar sürecinde etkisi olduğunu görmezden gelmek de her şeyi akılcı deliller ile sürmekten ibaret sanmak da önemli hatalardır.

Allah'ın yarattığı doğa ve Allah'ın gönderdiği din çatışmaz fakat insanların doğayı anlama gayretini ifade eden bilim ve insanların Allah'ın gönderdiği dinden çıkardıkları teolojiler çatışabilir; eğer bir sorun varsa bu sorun, insanın ya doğayı ya dini ya da ikisini birden yanlış veya eksik anlamasından kaynaklanmaktadır.

Ateist-evrimci görüŖe göre akıl, doğruyu bulmak için değil hayatta kalmak için oluŖmuŖtur. Dolayısıyla bu görüŖün sahipleri, kendi akıl yürütmelerine güvenecek bir zemin bulamayarak kendi kendilerini çürütürler.

Zayıf aklın daha çok iman edeceğini sanmak bir kuruntudur; böylesi bir aklın sadece hurafelere düŖme ihtimali artar.

DİĞER

Yanlış cevapların şaşkın takipçisi olmaktansa doğru soruları ısrarla soran ol.

Ey dünyaya meydan okuyan adam! Kendini okuyabildin mi?

Erdemsiz ülkelerde, basit insanların sözleri derin algılanır, küçük insanların etkileri büyük olur.

Neyi bilip bilmediğinin bilgisiyle bilgi merdivenlerini tırman.

Ters yöne hızlı koşanlar hedeften en ırak olacaklardır.

Uçsuz bucaksız da olsa nice karanlıklar, aydınlatmaya yeter onları ufacık ışıklar.

Çağımızın en büyük hastalıklarından birisi yüzeysel olanın sofistike zannedilmesidir.

Şeytanın en değerli askeri değerlere sahip olmayan alimdir.

Batılın düzeltilmesi en zor olanı hakla karışmış olanıdır.

Dilin nasıl kullanılması gerektiğini dikte etmek, kitleler üzerindeki en önemli hegemonya araçlarından biridir.

Kelimeler çekiç gibidir, inşa etmekte de yıkmakta da kullanılabilir.

Hangi görüşün doğru olması halinde gözlediğimiz durum daha beklenirse, mevcut alternatifler içerisinde doğru olması en muhtemel görüşün o olduğunu söyleyebiliriz.

İnsanları sürüleştirmeye çalışanların sloganıdır: “Aklını kullanma!”

“Dostun” kılıcı düşmanınkinden daha keskin, açacağı yara daha derindir.

Bir şeyi isimlendirmenin o şeyi açıklamak olduğu yanılgısına düşenler var!

Şiddeti elden bırakmak istemeyenler, kitlelere savaşlarının meşru olduğunu kabul ettirmek ve onları düşmana karşı mobilize etmek için bazı yerlerde “terörü”, bazı yerlerde de “cihadı” retorik olarak kullanmışlardır.

Şiddetin pazarlanmasında araç olarak kullanılan retoriklerden kendimizi kurtarabilirsek, diyalog ve barış arayışında önümüze çıkan çok büyük bir engelden kurtulmuş oluruz.

“Gerçeği nasıl kavrarım?” yerine “Zihnimdeki kurguyu nasıl doğru çıkartırım?” diye uğraşanlar, ne kadar maharetli ve laf-baz olsalar da sonunda kaybedenlerden olmaya mahkumdurlar.

Güzel olarak kabul edilenler farklılık gösterse de, bir şeylerin “güzel” ve “güzel” olanın değerli ve arzu edilir olduğu konusunda, birbiriyle hiç ilişkide olmayan kabileler bile hemfikirdir.

Basit ruhlar, zengine zenginliğinden dolayı hürmet eder.

En büyük putların çoğu bırakılmayan alışkanlıklardır.

Bilinmediği halde bilindiği sanılanlar, bilinmediği bilinenler ve bunların dışındaki bilinmeyenler var. Bir de bu kadar bilinmeyenlerin içinde bilebildiklerimiz var. Bu kadar acizlik içinde bunları bilebilmemiz bir mucize.

Benlik, varlığı en apaçık olanken tarifi en zor olandır.

Kabının deliğini kapamazsan en gür çağlayanlardan bile su alamazsın.

Sahip olduklarını göremeyenler sahip olmadıklarına vahlanırlar.

Modernitenin en büyük cinayeti gerçeği modaya kurban etmesidir.

Medya eğlendirirken manipüle etmekte ve endoktrinasyona sebep olmakta, eğlenen kişiler ise farkında olmadan değişmeye devam etmekte.

Ekranların ay iilip çekirdek ıtlatılırken inşa ettiği zihinler, içinde olunan yavanlığı, anlamsızlığı ve yüzeyselliği nasıl fark edecekler?

Gerçek aydın, çağının rüzgarlarının sürüklediği bir yaprak olmak yerine kınamalara aldırmadan kendi çağının yol açtığı karanlıkları aydınlatan kişi olmalıdır.